Gemeenteraad Heerenveen

uw brief van:	ons kenmerk:	bijlage(n):	datum:
	-	Participatiebeleid Omgevingswet (concept)	11 januari 2022

Onderwerp:

Participatiebeleid Omgevingswet (concept) en voorgestelde besluitvorming

Geachte raad,

Na het vaststellen van de Startnotitie Participatiebeleid Omgevingswet (oktober 2021) is gewerkt aan het Participatiebeleid Omgevingswet. Diverse afdelingen hebben hiervoor inbreng geleverd. Op 22 november 2021 hebben raadsleden inbreng geleverd via een interactieve werksessie. Overeenkomstig de Startnotitie bieden wij u hierbij het eerste concept van het Participatiebeleid aan en doen wij een voorstel voor verdere besluitvorming hierover.

Participatie in de Omgevingswet
Na het inwerking treden van de Omgevingswet, moeten initiatiefnemers van plannen bij de aanvraag van een Omgevingsvergunning aangeven óf en op welke wijze zij belanghebbenden de kans hebben gegeven te participeren bij de voorbereiding van de aanvraag. Met deze aanvraagvereiste worden initiatiefnemers gestimuleerd om een participatieproces vorm te geven. Bij deze aanvraagvereiste mag het antwoord ook ‘nee’ zijn. Voor deze gevallen is participatie dus niet verplicht.

Naast de aanvraagvereiste, heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om voor een categorie ‘buitenplanse’ plannen participatie te verplichten.

Ook voor andere gemeentelijke instrumenten gelden voorwaarden met betrekking tot participatie. Bij het vaststellen van een Omgevingsvisie, Omgevingsplan of een Omgevingsprogramma moet worden gemotiveerd op welke wijze belanghebbenden zijn betrokken en wat er met deze inbreng is gedaan. Dit wordt de motiveringsplicht genoemd.

Invulling gemeentelijke beleidsvrijheid: vier scenario’s
De Omgevingswet bevat op het gebied van participatie een bepaalde mate van gemeentelijke beleidsvrijheid. Deze beleidsvrijheid betreft in de eerste plaats de keuze

om een participatieplicht van toepassing te verklaren op een bepaalde categorie buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Met het raadsbesluit van 18 februari 2021 heeft uw raad besloten om de participatieplicht va toepassing te verklaren op alle aanvragen die niet passen binnen het Omgevingsplan (buitenplanse omgevingsplanactiviteiten). Dit betekent dat aan alle initiatiefnemers bij alle plannen die niet passen binnen het Omgevingsplan een inspanning wordt gevraagd om het gebied van participatie.

Daarnaast zijn er twee dimensies waarbij de gemeente zelf vrij is om deze in te vullen:
1. De mate waarin initiatiefnemers worden ondersteund / geadviseerd bij het invullen van een participatieproces;
2. De mate waarin gemeenten participatie van belanghebbenden mogelijk maken bij plannen waarbij de gemeente zelf initiatiefnemer is.

Uit deze twee dimensies zijn in het concept-Participatiebeleid vier ambitiescenario's gevormd. Het gaat hier om indicatieve scenario's die de 'hoeken van het speelveld' inzichtelijk maken. Bij het definitieve voorstel kunnen ook elementen van verschillende scenario's worden gecombineerd en accenten worden gelegd binnen een scenario.

De exacte invulling en financiële vertaling van de scenario's vraagt om nadere uitwerking. Omdat er nog verschillende mogelijkheden zijn, is een exacte (financiële) vertaling van de scenario's op dit moment nog niet goed mogelijk. Het bespreken van de scenario's geeft richting aan de verdere uitwerking.

Mate van participatie bij gemeentelijke initiatieven	Mate van ondersteuning bij initiatieven van derden	
	Minimaal	Maximaal
Minimaal	A. Minimaal scenario (voldoen aan het wettelijk minimum)	C. Accent op de actieve ondersteuning van initiatiefnemers
Maximaal	B. Verhoogde inzet op participatie bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en gemeentelijke projecten.	D. Maximale participatie (combinatie van B en C)

Voorkeur van het college: scenario B
Het college heeft besloten om een voorkeur uit te spreken voor scenario B. De reden hiervoor is dat het college inwonerparticipatie bij gemeentelijke initiatieven van groot belang vindt. Scenario A sluit onvoldoende aan bij het ambitieniveau dat is uitgesproken in onder andere het Hoofdlijnenakkoord, de dienstverleningsvisie (in ontwikkeling) en de Omgevingsvisie.

Bij initiatieven van particulieren en ontwikkelaars vindt het college dat initiatiefnemers in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor de invulling en kwaliteit van het participatieproces. Alleen in incidentele gevallen zou de gemeente hier ondersteuning willen bieden bij het voorbereiden en invullen van de participatie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan grotere woningbouwprojecten en projecten met grotere impact op de leefomgeving. Dit sluit grofweg aan bij de huidige praktijk.

Na bespreking in uw raad en het wegen van de verschillende argumenten, zal het college een definitieve keuze maken. Daarbij betrekt zij in ieder geval de gewenste mate van dienstverlening, financiële gevolgen (vs. financiële ruimte) en diverse maatschappelijk gevolgen.

Betrokkenheid van uw raad
Omdat inwonerparticipatie een belangrijk thema is voor uw raad, is er voor gekozen om uw raad tussentijds meerdere malen te betrekken bij het opstellen van het participatiebeleid. Dit is gedaan aan de voorkant (startnotitie) en tussentijds via een werksessie en het aanbieden van concept-Participatiebeleid. Het participatiebeleid kan op 17 februari 2022 worden besproken in de raadscommissie. Door het document niet meteen ter besluitvorming voor te leggen, is er ruimte om de verschillende mogelijkheden en scenario's te bespreken. Daarmee brengen we de raad maximaal in positie om haar kaderstellende rol te vervullen.

Vervolg en besluitvorming
Na de bespreking van het concept in uw raad, worden aandachtspunten verder uitwerkt in de definitieve versie. Daarbij weegt het college de verschillende standpunten en argumenten. Hierbij betrekt zij in ieder geval de gewenste mate van dienstverlening, financiële gevolgen (vs. financiële ruimte) en diverse maatschappelijk gevolgen.

Het is zeer wenselijk om het Participatiebeleid Omgevingswet vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet vast te stellen. Het definitieve voorstel wordt daarom in april/mei aangeboden aan de nieuwe gemeenteraad. Op die manier is voor initiatiefnemers en medewerkers in de organisatie duidelijk wat er wordt verwacht op het gebied van participatie en welke dienstverlening hierin wel/niet wordt geboden.

Financiële vertaling en besluitvorming
Met dit concept-Participatiebeleid wordt nog niet besloten tot extra financiële inzet door de gemeente. Wel is met een aantal scenario's indicatief zichtbaar gemaakt welke personele / financiële gevolgen de participatieplicht en het gemeentelijk participatiebeleid kunnen hebben (zie ambitiescenario's in hoofdstuk 4).

Het participatiebeleid is één specifiek onderdeel van de invoering van de Omgevingswet. De komende maanden worden de (structurele) organisatie- en financiële consequenties van de invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022 zo goed mogelijk in beeld gebracht. Te zijner tijd wordt afgewogen in welke mate de financiële consequenties van het Participatiebeleid rechtstreeks (via een raadsbesluit) worden verwerkt in de meerjaren-begroting 2022 of worden meegenomen in de Perspectiefnota 2022 (vertaling vanaf 2023).

Bel gerust als u vragen heeft
Heeft u vragen over deze brief? Neem dan contact op met E. Stellingwerf door te bellen naar 0513-617721.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Heerenveen.
De gemeentesecretaris, De burgemeester,

Jeroen van Leeuwestijn Tjeerd van der Zwan